

03.12.2019

Asia/6

§ 370

Helsingin kaupungin aikuiskoulutuksen uudelleenorganisointi

HEL 2019-011871 T 12 00 01

Päätös

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Pöydällepanoehdotus:

Pia Pakarinen: Pöydälle 21.1. kokoukseen saakka.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Pia Pakarisen ehdotuksesta.

Esittelijä

lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön johtaja
Arja Kukkonen

Lisätiedot

Anssi Ahlberg, projektisuunnittelija, puhelin: 310 22241
anssi.ahlberg(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päättää lakkauttaa Helsingin aikuislukion toiminnan itsenäisenä yksikkönä osana Helsingin kaupungin aikuiskoulutuksen uudelleenorganisointia.

Samalla kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että aikuislukion järjestämisen perusopetuslain mukaisen opetuksen koulukohtaisesta sekä lukiokoulutuksen oppilaitoskohtaisesta järjestämisestä ja mitoituksista tuodaan esitys kasvatus- ja koulutuslautakunnan suomenkielisen jaoston päätettäväksi.

Esittelijän perustelut

Aikuiskoulutuksen järjestäminen ja organisoituminen Helsingissä

Helsingin kaupunki järjestää suomenkielistä aikuiskoulutusta tällä hetkellä Helsingin aikuislukiossa, Helsingin suomenkielisessä työväenopistossa sekä Stadin ammatti- ja aikuisopistossa. Helsingin aikuislukio tarjoaa aikuisten opetussuunnitelmien mukaista lukiokoulutusta ja aikuisten perusopetusta. Helsingin suomenkielinen työväenopisto tarjoaa

yleissivistävää koulutusta sekä koordinoi ja järjestää maahanmuuttajille suunnattua koulutusta, kuten eri muodoissa järjestettävää s2- sekä luku- ja kirjoitustaidon opetusta. Stadin ammatti- ja aikuisopisto tarjoaa aikuisten opetussuunnitelmien mukaista aikuisten perusopetusta, tutkintoa edeltäviä koulutuksia ja tutkintoon johtavaa ammatillista koulutusta sekä ammatillista lisä- ja täydennyskoulutusta. Stadin ammatti- ja aikuisopistossa toimiva Stadin osaamiskeskus tuottaa yksilön ja työelämän tarpeista lähteviä palveluja työllistymisen nopeuttamiseksi. Palveluihin ohjataan eri lähteistä helsinkiläisiä aikuisia maahanmuuttajia, jotka etsivät työtä tai opiskelupaikkaa.

Lisäksi Helsingissä toimii lukuisia yksityisiä aikuiskoulutusta tarjoavia toimijoita, joista Eiran aikuislukio ja Töölön yhteiskoulun aikuislukio tarjoavat aikuisten opetussuunnitelmien mukaista lukiokoulutusta ja aikuisten perusopetusta. Helsingin aikuisopisto ja Suomen diakoniaopisto tarjoavat opetussuunnitelmien mukaista aikuisten perusopetusta sekä vapaan sivistystyön opintoja ja Suomen diakoniaopisto myös ammatillista koulutusta. Muita suomenkielisiä ammatillista koulutuksia tarjoavia yksityisiä oppilaitoksia toimii Helsingissä kymmenen. Yksityisiä vapaata sivistystyötä tarjoavia oppilaitoksia Helsingissä on 19.

Helsingin aikuislukion toiminta

Helsingin aikuislukio tarjoaa opetusta Mäkelänrinteen, Itä-Helsingin ja Käpylän toimipisteissä. Oppilaitoksessa työskentelee rehtori ja kaksi apulaisrehtoria, yli 70 opettajaa ja kolme lukiosihteeriä.

Lukiokoulutus

Lukiotutkinnon suorittajaksi ilmoittaudutaan elokuun ilmoittautumispäivinä tai ottamalla yhteys opinto-ohjaajaan. Opiskelijaksi voidaan ottaa yli 18-vuotias, peruskoulun suorittanut hakija. Keskiarvorajaa aikuislukio-opintoihin ei ole. Uusia opiskelijoita otetaan jokaiselle jaksolle. Jokainen tutkinto-opiskelija tekee itselleen suunnitelman opettajien ja opinto-ohjaajan tuella, jotta opintojen sujuva eteneminen helpottuu.

Opiskelijamäärä 20.9.2019

- lukion tutkinto-opiskelijat: 164

- kaksoistutkinto-opiskelijat: 329

Aikuisten perusopetus

Halukkuudesta osallistua aikuisten perusopetukseen ilmoitetaan sähköisellä hakulomakkeella. Mikäli perusopetuksen opintoja on jo suoritettu, vapaita paikkoja voi kysyä sähköpostitse. Opiskelijan kielitaito, opiskeluvälmiudet sekä matemaattiset taidot kartoitetaan opintojen

alussa. Perusopetuksen alkuvaiheen opinnot on tarkoitettu aikuisille, joilta puuttuu peruskoulun päättötodistusta tai joilla on selviä puutteita alimpien vuosiluokkien tiedoissa ja taidoissa. Alkuvaiheeseen kuuluu lukutaitovaihe sekä eritasoisia ryhmiä niille, jotka osaavat jo lukea ja kirjoittaa. Päättövaiheessa opiskellaan vuosiluokkien 7–9 oppisisältöjä. Opintojen tavoitteena on aikuisten perusopetuksen oppimäärän suorittaminen.

Jokaiselle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ja opiskelija opiskelee vain hänelle tarpeelliset kurssit sekä pystyy näin siirtymään opinnoissaan eteenpäin joustavasti heti, kun hänellä on siihen edellytykset. Opiskelijoiden siirtymiä miettivät yhteistyössä opinto-ohjaaja, ryhmänohjaaja ja aineenopettaja. Mikäli valmiudet ovat riittävät, opiskelija voi siirtyä kesken alkuvaiheen opintojen suoraan päättövaiheeseen tai osaamisen tunnistamisen kautta nopeuttaa päättövaiheen opintojaan. Osaamisen riittäessä opiskelija voi myös siirtyä suoraan tai suorittaa yhtä aikaa ammattitutkintoa ja perusopetuksen päättövaihetta tai alkuvaihetta ja ammattipajaa tai olla jo työelämässä ja samalla yleissivistää itseään perusopetuksessa.

Opiskelijamäärä 20.9.2019

- aikuisten perusopetuksen tutkinto-opiskelijat: 311

Aineopiskelu

Tutkintojen lisäksi Helsingin aikuislukiossa voi opiskella yksittäisiä peruskoulun tai lukion kursseja ja aineita sekä korottaa suoritettuja arvosanoja. Helsingin aikuislukio järjestää myös lukion kesäopetusta kesäkuussa Mäkelänrinteen toimipisteessä. Aine- ja kesäopintoihin ilmoitetaan Helsingin aikuislukiossa. Suomen kielen kursseille voi hakea sähköisellä hakulomakkeella tai täyttämällä hakulomakkeen oppilaitoksen toimistossa.

Opiskelijamäärä 20.9.2019

- lukion aineopiskelijat: 535

- aikuisten perusopetuksen aineopiskelijat: 477

Haasteet aikuiskoulutuksessa

Aikuiskoulutuksen toimijoita on Helsingissä lukuisia ja koulutuspalvelutarjonta on vaikeasti hahmotettavissa. Etenkin maahanmuuttajilla, joilla on puutteellinen kielitaito, voi olla vaikeaa tunnistaa ja hakeutua oman työllistymisen kannalta olennaiseen koulutukseen. Helsingin kaupungilla useat eri tahot ohjaavat työelämän ulkopuolella olevia ja maahanmuuttajia koulutukseen. Lisäksi koulutuksiin ohjaavat yksilöt, yritykset,

valtion tahot ja järjestöt. Tietoa liikkuu paljon myös eri yhteisöjen sisällä. Ohjautumiseen vaikuttavat muun muassa ohjaavan tahon luonne, asiantuntijan ohjaukseen käytettävissä oleva aika ja asiantuntijan verkostot.

Aikuiskoulutukseen liittyy opiskelijan kannalta myös taloudellisia näkökohtia. Esimerkiksi koulutuksen aikana saatavat sosiaalietuudet, niiden suuruus ja kesto vaikuttavat koulutukseen sitoutumiseen.

Maahanmuuttajan kotoutumisen kannalta kielen ja perustaitojen oppiminen on ensisijaisen tärkeää. Kotoutuminen ja oppiminen edistyvät paremmin, jos opintoihin ei tule pitkiä keskeytyksiä. Helsingin aikuislukion noin kolmen kuukauden mittainen kesäkatkos aiheuttaa pitkän keskeytyksen opintoihin, joka hidastaa perustaitojen karttumista.

Helsingin kaupungin järjestämää aikuiskoulutusta haastavat myös tilat. Helsingin aikuislukion lukiokoulutus on ollut iltapainotteista, sen sijaan aikuisten perusopetusta on järjestetty päiväsaikaan päivälukion tiloissa ja erikseen vuokratuissa tiloissa. Kasvavat ikäluokat ja niiden myötä kasvavat päivälukioiden opiskelijamäärät kuitenkin tarkoittavat sitä, että lukio tarvitsee tilat päivisin oman toimintansa järjestämiseen.

Helsingin kaupungin aikuiskoulutuksen kehittäminen

Helsingin kaupunki haluaa osaltaan selkiyttää aikuiskoulutuksen kokonaisuutta koulutukseen hakevien aikuisopiskelijoiden näkökulmasta. Jotta olemassa olevat koulutuspalvelut palvelisivat paremmin helsinkiläisiä aikuisopiskelijoita, koulutukseen ohjautumista kehitetään asiakaslähtöisemmäksi keskittämällä aikuiskoulutukseen hakeutuminen ja ohjauspalvelut Stadin ammatti- ja aikuisopiston jatkuvan haun päiviin ja maahanmuuttajien koulutukseen hakeutuminen ja ohjauspalvelut Stadin osaamiskeskukseen.

Maahanmuuttajien koulutukset keskitetään Stadin ammatti- ja aikuisopistoon ja Helsingin suomenkieliseen työväenopistoon. Muutos parantaa Stadin osaamiskeskuksen palveluiden hyödynnettävyyttä. S2-aineopetuksen tarjontaa profiloidaan entistä selkeämmin asiakaslähtöisesti. Koulutuspalvelujen näkyvyyden ja löytymisen edistämiseksi perustetaan aikuiskoulutuksen yhteinen koulutusportaali, joka palvelee myös maahanmuuttajia.

Muutosten jälkeen Helsingin aikuislukion toiminta itsenäisenä yksikkönä jää pieneksi. Helsingin aikuislukiossa koko aikuisten lukion oppimäärää suorittavien määrä on vähentynyt tasaisesti. Myös lukion aineopiskelijoiden määrä on vähentynyt.

Hakeutumisen ja ohjauspalveluiden keskittäminen

Aikuiskoulutukseen hakeutumisen ja ohjauspalveluiden keskittäminen selkiyttää hakijalle opintoihin hakeutumista, nopeuttaa opintoihin pääsyä ja kotoutumista sekä helpottaa tarpeellisten ja sopivien opintojen löytymistä ja räätälöintiä. Stadin ammatti- ja aikuisopistossa ohjausta toteutetaan monialaisissa kaupungin palveluissa. Asiakasohjausta toteutetaan yhteistyössä Ohjaamon ja monialaisen työllistymistä edistävän yhteispalvelun (TYP) sekä työllisyyden palvelutorin kanssa. Kohde-ryhmänä ovat erityisesti koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevat pitkäaikaistyöttömät sekä maahanmuuttajat.

Jatkuvan haun haku- ja ohjauspäivissä hakija kohdataan henkilökohtaisesti ja hänen opiskeluedellytyksensä varmistetaan. Osaamiskartoituksen perusteella asiakkaalle voidaan tarjota hänen lähtötasoonsa nähden tarkoituksenmukaista koulutusta. Jo hakeutumisvaiheessa aloitetaan tavoiteltavan tutkinnon tai tutkinnon osan opiskelun suunnittelu.

Maahanmuuttajille tarjottavien palvelujen osuvuutta ja ohjauksen laatua parannetaan. Yhtenä toimenpiteenä on sähköisen koulutustarjottimen kehittäminen Stadin osaamiskeskuksen ohjausasiantuntijoille. Tavoitteena on helpottaa henkilön yksilöllisten tarpeiden huomioimista koulutus- ja uraohjauksessa. Kysymykset ja vastauspuu kattavat keskeisiä maahanmuuttajien koulutukseen vaikuttavia näkökulmia (esim. koulutustausta, lukutaito, kotouttamisaika, ikä, käytettävissä olevat etuudet, koulutusaika, koulutusala tai aihe, koulutusmuoto). Palvelu suodattaa juuri kyseiselle asiakkaalle sopivia koulutuksia.

Helsingin kaupungin aikuiskoulutuspalveluille perustetaan yhteinen aikuiskoulutuksen www-portaali, joka antaa koulutuksiin hakeutuville yleistietoa aikuiskoulutuksesta, hakeutumisesta sekä erilaisista koulutusvaihtoehtoista erilaisiin elämäntilanteisiin. Portaalia käytetään yhtenä viestintäkanavana, jonka kautta välitetään tietoa mm. jatkuvan haun ja ohjauksen päivien ajankohdista ja muista koulutuksiin ilmoittautumispäivistä. Lisäksi portaalissa neuvotaan hakeutumiseen ja muihin koulutukseen liittyvissä kysymyksissä. Myös puhelinneuvontaa tullaan parantamaan, kun Helsingin kaupunki ottaa käyttöön Genesys-puhelinjärjestelmän, joka palvelee maahanmuuttajia koulutuskysymyksiin liittyen heidän omalla äidinkielellään.

Opintojen henkilökohtaistaminen ja yksilölliset opintopolut

Stadin ammatti- ja aikuisopistolla on vahva osaaminen maahanmuuttajien kouluttamisesta ja noin 60 prosenttia oppilaitoksen aikuisopiskelijoista on vieraskielisiä. Erilaisia oppimisen tuen muotoja on paljon (esim. henkilökohtaistaminen, kielitietoinen opetus, oppimisympäristöjen selkiyttäminen, erityispedagoginen tuki) ja ne suunnitellaan aina yksilöllisesti. Tarvittaessa oppimisen tuessa hyödynnetään myös opiskeli-

jahuollon palveluita. Oppilaitoksessa toimii maahanmuuttajien koulutukseen erikoistunut Stadin osaamiskeskus, joka tarjoaa maahanmuuttajille koulutusta, työllistymispalveluja ja kieliopintoja saman katon alla.

Stadin osaamiskeskus kartoittaa asiakkaan osaamista ja tarjoaa työelämävalmennusta ja tuettuja työllistymismahdollisuuksia yhteistyössä yritysten ja yhteisöjen kanssa. Osaamiskeskuksessa asiakkaiden on mahdollista saada ohjausta useilla eri kielillä. Asiakkaalle tarjotaan osaamistarpeiden mukaisia jatkopolkua Stadin ammatti- ja aikuisopiston valmistavissa ja tutkintokoulutuksissa sekä polutetaan tarvittaessa muihin oppilaitoksiin. Palveluissa kehitetään tarvittaessa asiakkaiden opiskeluvälineitä, työelämävalmiuksia, arjenhallintataitoja sekä tuetaan asiakkaiden pääsyä tarvittaviin palveluihin. Osaamiskeskuksessa tehdään tiivistä yhteistyötä muiden maahanmuuttajien parissa työskentelevien organisaatioiden kanssa ja tuetaan asiakkaiden kotoutumista yhteiskuntaan.

Stadin ammatti- ja aikuisopistossa aikuisten perusopetusta voidaan järjestää myös päivisin. Aikuisten perusopetus integroidaan s2-opetukseen ja muihin perustaitojen oppimiseen, joita maahanmuuttaja tarvitsee jatko-opintoihin tai työelämään siirtyessään. Stadin osaamiskeskuksen monipuolisten palveluiden avulla kielen oppiminen nopeutuu. Erilaiset oppimisympäristöt yhdessä opetussuunnitelman mukaisen kielitietoisuuden opetuksen kanssa edesauttavat arjen taitojen oppimista. Aikuisten perusopetuksen opiskelijat ovat hyvin eri ikäisiä, mutta monipuoliset palvelut mahdollistavat yksilöllisten tarpeiden huomioimisen. Aikuisten perusopetuksen rinnalla on esimerkiksi mahdollista suorittaa ammatillisten perustutkintojen tutkintojen osia ja kokeilla varsinaista tutkintoon tähtäävää opiskelua. Kun perusopetukselle asetetut tavoitteet on saavutettu, ovat siirtymät sujuvia ammatillisiin tutkintoihin, lukiokouluun, valmentavaan koulutukseen, työelämään tai oppisopimusmuotoiseen koulutukseen. Korkeintaan kolme luokkaa peruskoulua suorittaneilla on mahdollisuus hakea perustaitoryhmään, jonka tavoitteena on antaa opiskelijalle valmiudet opiskella Stadin osaamiskeskuksen ammatillisilla poluilla tai ammatillisessa koulutuksessa (osatutkinnot, valmistava koulutus) tai jatkaa suoraan työelämään. Stadin ammatti- ja aikuisopistossa opetusta voidaan antaa ympäri vuoden ilman pitkiä katkoksia.

Vuoden 2019 aikana Helsingin suomenkielisen työväenopiston koulutustarjontaa on kehitetty vastaamaan erityisesti aliedustettujen ryhmien koulutustarpeita. Työväenopistoon on perustettu maahanmuuttajakoulutuksen yksikkö, joka koordinoi maahanmuuttajille suunnattua koulutusta, kuten eri muodoissa järjestettävää s2- sekä luku- ja kirjoitustaidon opetusta. Vapaasta sivistystyöstä annettuun lakiin 1.1.2018 voimaan tulleen lakimuutoksen myötä vapaan sivistystyön oppilaitokset

saavat kotoutumissuunnitelmaan kirjatun luku- ja kirjoitustaidon opetuksesta 100 prosentin valtionosuuden. Vuonna 2019 työväenopistossa annetaan S2-opetusta 9587 tuntia ja luku- ja kirjoitustaidon opetusta 2340 tuntia. Näiden aineiden kurseilla on ollut yhteensä 3223 osallistujaa. Toiminta laajenee ensi vuonna. Omakieliset vertaisryhmäohjaajat-toiminta siirtyi työväenopistoon 17.8.2019 ja maahanmuuttajataustaisten kotivanhempien (Kotiva) S2-opetus siirtyy Stadin ammatti- ja aikuisopistosta Työväenopistoon 1.1.2020 alkaen.

Tehtävien muutosten jälkeen kyky vastata helsinkiläisten aikuisten yksilöllisiin koulutuksellisiin tarpeisiin paranee ja selkiintyy. Myös erilaiset oppimisvalmiudet pystytään ottamaan paremmin huomiin. Lisäksi maahanmuuttajien koulutuspalvelut keskittyvät ja niihin hakeutuminen helpottuu.

Aikuislinjan perustaminen päivälukioon

Siirto päivälukion yhteyteen aikuislinjaksi mahdollistaa Helsingin kaupungin järjestämän aikuisten lukiokoulutuksen jatkumisen ja nykyisen hyvän laadun säilyttämisen. Aikuislinjalla on mahdollista opiskella yksittäisiä aineita (aineopiskelijat) tai koko aikuisten lukio-opetuksen oppimäärä (tutkinto-opiskelijat). Aikuisten lukiokoulutus tulee jatkumaan aikuislinjalla pääasiallisesti iltaopetuksena. Aikuislinjan perustamisen myötä tiivistyvä yhteistyö päivälukion kanssa antaa hyvät edellytykset aikuisten lukiokoulutuksen kehittämiseksi lukioiden opetussuunnitelmien uudistuessa. Muutos turvaa myös opettajien työllisyyden, koska päivälukioiden opiskelijamäärät ovat kasvussa ja opettajat voivat opettaa myös päivälukiossa. Opettajien joustava käyttö tuo lisää mahdollisuuksia opetuksen järjestämiseen.

Aikuislinjan perustamisen myötä sen tehtäväksi jää lukiokoulutuksen järjestäminen aikuisille. Aikuisten perusopetus pystytään järjestämään Stadin ammatti- ja aikuisopiston sekä yksityisten toimijoiden (mm. Eiran aikuislukio ja Töölön yhteiskoulun aikuislukio) toimesta.

Samanlainen muutos on tehty aiemmin Helsingin kaupungin ruotsinkielisessä aikuislukio-toiminnassa, kun aikuisten lukiokoulutus siirrettiin Helsingfors Aftongymnasiumista nykyisen Tölö Gymnasiumin aikuislinjalle vuonna 2010. Muutos sujui hyvin, eikä ongelmia ole tullut esille. Muutos on mahdollistanut opettajien käyttämisen laajemmin ja joustavammin.

Kustannusvaikutukset

Aikuisten perusopetuksessa oppilaitosmuoto ei vaikuta opetuksesta saataviin valtionosuuksiin. Kurssin hinta on järjestäjäneutraali, ja kurssin yksikköhinta on sama riippumatta siitä, missä oppilaitoksessa ope-

tusta järjestetään. Yksikköhinta vuonna 2019 on 288,85 euroa. Opetuksen järjestäjälle myönnetään aikuisten perusopetuksen rahoitusta (valtionosuutta) euromäärä, joka saadaan kertomalla valtion talousarvion rajoissa vahvistettu yksikköhinta kurssien lukumäärällä.

Aikuislukiotoimintaan ja aikuisten perusopetukseen tehtävillä muutoksilla ei ole helposti mitattavia välittömiä taloudellisia vaikutuksia. Stadin ammatti- ja aikuisopistossa opettajilla on 7 viikkoa enemmän vuotuista työaika, mikä osaltaan mahdollistaa ympärivuotisen opetuksen. Aikuisopiskelijan näkökulmasta tämä parantaa edellytyksiä nopeammalle kouluttautumiselle ja työllistymiselle.

Esittelijä

lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön johtaja
Arja Kukkonen

Lisätiedot

Anssi Ahlberg, projektisuunnittelija, puhelin: 310 22241
anssi.ahlberg(a)hel.fi

Oheismateriaali

- 1 Opiskelijamäärät
- 2 Ohjaus Stadin osaamiskeskuksessa

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kasvatus- ja koulutuslautakunta